

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Hans Gebuis en Nijs Stam op de Dordtse Biesbosch op 29 september 2020. Let op de paraplu en de uitgetrokken jas op de bank. Tussen die twee uitersten bewoog het weer. De foto is van telpost-medeoprichter Wouter den Boer, die deze dag weer eens een kijkje kwam nemen.

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Overzicht maanden	2
3. Overzicht soorten en soortgroepen	13
3.1 Samenvatting	31
3.2 Najaarsdagrecords	34
4. Telpost Groothoofd (Dordrecht)	35
5. Telpost Zwaluwse Dijk (Lage Zwaluwe)	35

Nijs Stam

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch
Verslag najaarstellingen 2020

door Nijs Stam

6 januari 2021

© Onbewerkte data: www.trektellen.nl

© Tekst: N. Stam, Dordrecht 2020. Alle rechten voorbehouden

© Foto's: J. Gebuis, Dordrecht 2011vv, en alle met name genoemden. Alle rechten voorbehouden

1. Inleiding

Dit najaarsverslag van de trektellingen op de Dordts Biesbosch relateert de tellingen van 2020 aan voorgaande jaren. In elk maandooverzicht van hoofdstuk 2 komen summier het weer en sommige bijzonderheden in de tellingen van die maand aan de orde.

Hoofdstuk 3 presenteert de soorten in ruw gedefinieerde groepen en vergelijkt 2020 met het langjarig gemiddelde vanaf 2003. Dat geeft mogelijk enig inzicht in trends. Een samenvatting met wat grafisch materiaal dient als afsluiting.

De volgorde van soorten en groepen is de taxonomische van trektellen.nl, met enkele uitzonderingen. Bijvoorbeeld de Staartmezen zijn bij de mezen getrokken, de Gierzwaluwen bij de andere zwaluwen, en Boomklever en Boomkruiper bij de spechtachtigen. Niet geheel verantwoord dus, maar wel comfortabel.

Hoofdstuk 4 en 5 informeren kort over de twee telposten rondom de DB: Groothoofd en Zwaluwse Dijk.

Hoewel we ook vlinders hebben geteld, zijn deze meestal buiten beschouwing gelaten, behalve bij de maandgrafieken: daar is een scheiding niet altijd te maken.

De foto's zijn – uiteraard – meest van Hans Gebuis, maar ook elke andere fotograaf is met ere vermeld. Allen veel dank.

Tenslotte mede namens Hans dank aan de frequente medetellers Leo Apon, Michel Kapoen, Jos Koopman, Arjan Loeve en Sander Terlouw.

Nijs Stam

*Ook in de mist heeft de telpost een zekere bekoring.
Foto Jos Koopman vanaf de Deeneplaatweg, 14 september 2020*

2. Overzicht maanden

In dit overzicht wordt aandacht besteed aan de weersomstandigheden die de tellingen kunnen beïnvloeden en dat uiteraard hebben gedaan. Alle weeroverzichten zijn direct aan het eind

2^e helft Juni

De 2^e helft van juni zet wisselvallig in met onweer, zware regenbuien en wateroverlast in de binnenstad en op de N3. Daarna volgen enkele dagen met temperaturen tot boven 30°C, die op 26 en 27 juni verdreven worden door flinke onweers- en regenbuien. Die zijn een aanzet voor de laatste drie dagen met redelijk beslagen weer en Bft3-4 zuidwesten winden, kortom Gierzwaluwenweer.

Trekvogels

We zijn vrij sporadisch aanwezig op de telpost. Sommige dagen is geen trek te bespeuren, of twijfelachtige trek van Gierzwaluwen die lang boven de Brabantse foerageren en dan ineens weg zijn. Op 20 juni noteren we een Purperreiger, 3.719 echt trekkende Gierzwaluwen en een dito Matkop. 1kj Pimpelmezen blazen een partijtje mee, bescheidener dan in 2019. Op 28 en 29 juni nogal vroege trek van tweemaal 30.000+ Gierzwaluwen, 2^e en 3^e dag ooit. Op 30 juni valt dat stil en wordt er nog slechts gefoerageerd, <https://youtu.be/bHNByNkvWrU>. Opvallend: bijna tweeduizend Kokmeeuwen, 11 Zwarte Sterns, 3 Koereigers en een Snor, die weliswaar tijdelijk pleisteraar wordt, maar vanwege zijn aankomst toch eenmaal als trekvogel is genoteerd.

Juli

De 1^e twee decaden van juli bieden qua weersomstandigheden een gewone Hollandse zomer met wisselvallig weer, nogal wat regenbuien, gematigd zomerse temperaturen en winden uit alle mogelijke richtingen. In deze decaden is

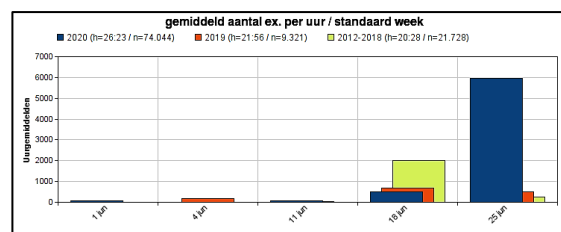
van elke decade genoteerd als de herinnering nog vers was. Verder komen opvallende feitjes uit de tellingen in de desbetreffende maand aan de orde – alleen als ze er zijn, uiteraard.

TP-vogels

Op 22 juni zijn twee IJsvogels zeer actief bij de telpost. De Visarenden van de mislukte vestigingspoging op de Dam van Engeland zijn nu veel dieper in de Dordtse Biesbosch een flink nest aan het bouwen, monumentje van hoop voor volgend jaar.

De grafiek differentieert de intensiteit in juni 2020 over de weken en vergelijkt dat met die van 2019 en 2012-2018. Dat biedt dus een kijkje op alle najaarstellingen op de Tongplaat. De grafieken zijn ten koste van de leesbaarheid op kolombreedte gehouden ten faveure van de visuele schoonheid. De getallen zijn immers niet belangrijk, het gaat om het vergelijk via de staafjes. Dus 2020 = **blauw**, 2019 **oranje** en 2012-2018 = **groen**.

Totaal telden we in de 2e helft van juni 73.772 vogels ex vlinders in 22,5 uur tellen op 5 teldagen (2019: 8.800 exx in bijna 19 uur).

slechts driemaal geteld: één dagtelling die nauwelijks iets voorstelt en twee avondtellingen, waarvan de eerste vooral meeuwen oplevert en een Noordse Stern, maar niet zozeer de verwachte steltlopers.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

De tweede avondtelling (Kop van het Land) op het randje van de tweede decade is spannender: 161 Scholeksters en 150 Kemphanen (dagrecord) passeren, en o.a. een gemengd groepje van vijf Purperreigers, een Blauwe Reiger en een Grote Zilverreiger.

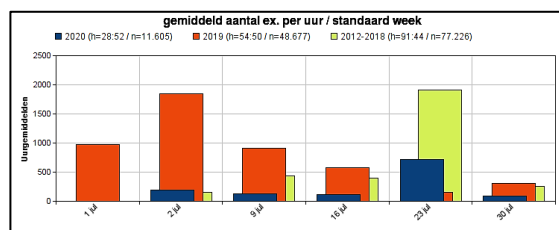
De derde decade zet in met mooi weer bij noordelijke winden, wat evenwel bij avondtellingen nauwelijks de verwachte steltlopers brengt. Vanaf 23 juli waait de wind weer uit (zuid) westelijke richtingen bij wisselvallig weer. Bij ZO-wind wordt het op 30 juli warm en op 31 juli is het tropische heet bij oostenwind.

De eerste Wespandief wordt gezien. Op 29 juli (jawel, alweer de 29^e) passeren 7.791 Gierzwaluwen en de eerste Grote Gele Kwikstaart. Het al eerder gesignaleerde mogelijke herstel van de spreuwentrek lijkt bevestigd te worden. In juli 2020 tellen we 2.147 exx tegenover 379 dito in 2019 en 304 in 2018.

Voor de volledigheid: de vakanties zijn begonnen en de coronamaatregelen per 1 juli versoe-

peld. Een en ander geeft geharrewar tussen beroepsgroepen die wel of niet mogen herstarten, en onduidelijkheden over het wel of niet dragen van mondkapjes. Veel ergernis, complot- en vage 'wetenschappelijke' theorieën en tegenstrijdige berichten doen de ronde. Bijbels gesproken: "de ziel van het volk is moe geworden", oftewel: men wordt het beu! Op de Tongplaat gaat alles evenwel zijn gewone gang: er komen niet veel recreanten (meer), en degenen die komen, gedragen zich redelijk qua afstand houden.

Totaal leverde juli 11.605 vogels op in 29 uur tellen op 11 teldagen. (2019: 48.661 exx in bijna 55 uur). Het is een relatief 'armoedige' telmaand, zoals de grafiek laat zien.

Augustus

Na een mooie start bij Z-W winden breekt op 5 augustus een hittegolf aan met continue tropische temperaturen tot 18 augustus, gevolgd door wat zomerse dagen met onweersbuien. In de hitte is niet vaak geteld. Totaal anders dan in 2019 zijn er nauwelijks over de rivier trekende snelle Oeverzwaluwen, maar weer de vertrouwde grote wolken, foeragerend boven de Dordtse Biesbosch en de Dam van Engeland. De 2^e decade loopt dus 'lekker' zomers af en vanaf 15 augustus wordt weer frequenter geteld. Vanaf 22 augustus volgen temperaturen rond 21°C en stevige westelijke winden. Soms is de indruk zelfs herfstachtig. Dit wisselvallige weer loopt door, inclusief nog een echte zuidwesterstorm. De maand eindigt met lagere temperaturen en noordelijker winden, wat de 'purrenkoorts' ten onzent hoog doet oplopen – niet ten onrechte, zo zal blijken.

Trekvogels

In de 1^e decade passeren nog wat Gierzwaluwen, een Geoorde Fuut strijkt neer en een Koe-reiger passeert; later zullen er meer volgen en wordt 2020 voor deze soort het beste jaar ooit. Tijdens schaarse avondtellingen kript de Krakend het dagrecord op tot 190 exx op 4 augustus. Door onze afwezigheid tijdens de hittegolf is waarschijnlijk de Visdieventrek gemist: op 10 augustus foerageren ze nog volop, vanaf 15 augustus zijn er nauwelijks meer, trekker noch TP-vogel. Vreugdevol is de compensatie voor deze 'misser': op 15 augustus passeren na een Witvleugelstern maar liefst 6 Witwangsterns.

Ook Zwarte Sterns komen in de 2^e en 3^e decade nog mondjasmaat door. Vanaf 18 augustus is er plezier te beleven aan de – late – trek van de Oeverzwaluw (7.100 exx op 18 augustus) en de

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

beginnende van Huiszwaluw (210 exx op 24 augustus). In de 3^e decade worden duizenden Oeverzwaluwen gemeld van slaappleatsen in de Brabantse Biesbosch, op de Tongplaat weer spiegeld door honderden foerageerders. Deze vogels zijn ons als doortrekkers door de vingers geglipt: op 29 augustus zijn ze er nog, op 30 augustus is er geen dagtelling, en op 31 augustus zijn ze nagenoeg totaal vervangen door foeragerende Boerenzwaluw. Opvallend genoeg komen er nog aardig wat Gierzwaluwen voorbij, 55 exx op 18 augustus is het hoogtepunt en ook bijna het eindpunt. Wespensdieven en Visarenden willen nog niet echt komen, wel is op 22 augustus een Boomvalk genoteerd.

Boomvalk. Foto Hans Gebuis

De trek van Gele Kwikstaart komt zachtjesaan op gang met groepjes van <10 exx vanaf 15 augustus. Over de Boompieper hetzelfde verhaal: elke dag passeren wel één of enkele exemplaren. Koereigers doen het in de 3e decade erg leuk: 9 exx in totaal, waaronder 6 exx letterlijk op het randje van de maand, de avondtelling van 31 augustus waarin ook 405 Purperreigers, 59 Blauwe Reigers, 20 Grote Zilverreigers en 3 Kleine Zilverreigers worden genoteerd. Purperreigers waren trouwens de twee dagen ervoor ook al mondjasmaat gesignaleerd. De armetierige dagtellingen van 25 augustus en van 31 augustus zijn alleen maar op de site gezet vanwege 2 Roeken, resp. 8 Buizerds en een inmiddels bij ons zeldzame Ringmus. Het mogelijke herstel van de Spreeuw wordt geprolongeed:

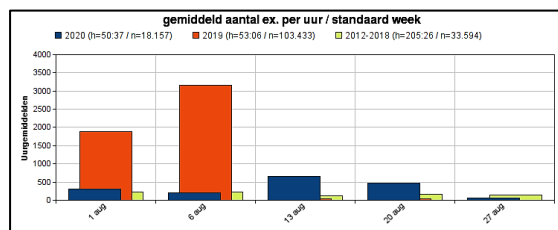
723 doortrekkers is weliswaar op één na exact het augustus-gemiddelde van 2012-2018, maar wel 495 exx méér dan in 2019. Deze cijfers weerspreken overigens ons gevoel.

TP-vogels

Vele Knobbelzwanen zitten dagelijks in de rivierkom met wisselende aantallen Kleine en Grote Zilverreiger, Fuut, Kuifeend, Aalscholver en allerlei meeuwen. Visarend en Zearend – waaronder één (!) juveniele – komen bijna elke teldag wel buurten. Bruine Kiekendief, Sperwer, Havik, Boomvalk en Slechtvalk worden min of meer regelmatig gezien, de IJsvogel af en toe weer. Waterral en Cetti's Zanger laten zich horen. Wat de Spreeuw betreft, bescheiden goed nieuws: het was lang geleden dat we er veel TP hebben gezien, maar op 24 augustus gebeurt dat met 600 exx toch weer eens. Het kleine grut is half augustus al stiller en waarschijnlijk alweer grotendeels en onopgemerkt vertrokken, op de Tjiftjaf na die in de 3^e decade nog regelmatig trekkend wordt gezien.

Totaal noteren we in augustus 18.157 vogels en vlinders in ruim 50 uur tellen op slechts 13 teldagen. (2019: 103.285 exx in ruim 53 uur).

De grafiek illustreert dat – afgezien van de hoge oranje staven van de unieke Oeverzwaluwpassage van 2019 – augustus 2020 (*geheel tegen ons gevoel in*) helemaal geen gekke maand is: vier van de vijf blauwe staven zijn hoger dan of gelijk aan de groene van 2012-2018, en het gemiddelde van die jaren staat op 4.800 exx. Dat is dus in 2020 bijna verviervoudigd.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

September

De 1^e decade maakt een wat herfstachtige indruk met temperaturen rond 20°C en hoofdzakelijk westelijke winden. Halfweg de 2^e decade verrassen nog zomerse, zelfs tropische temperaturen en noordoostelijke winden. Vanaf 23 september dalen de temperaturen echter aanzienlijk, waaien er overwegend westelijker winden en doet miezer en (mot) regen zijn intree: de herfst is er nu echt.

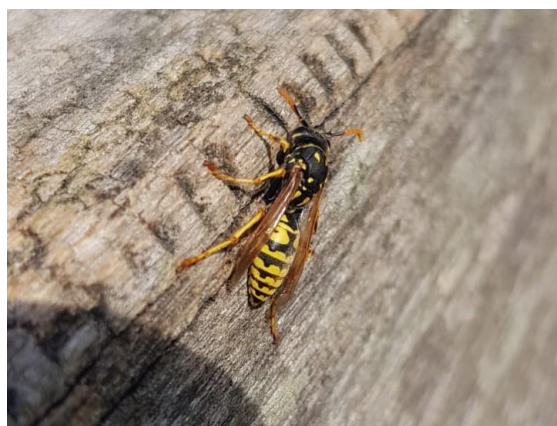
Trekvogels

Het reigersucces van 31 augustus zet zich niet voort. De ene dagtelling in de 1^e decade brengt een Wespendif, 2 Boomvalken en een mix van foeragerende, niet-doortrekkende zwaluwen. In de 2^e decade blijven de aantallen laag, maar er zijn aardige belevenissen: op 12 september passeren de eerste Grote Zaagbekken en de gezenderde 2kj Zeearend (geb. 2019) van de Lepelaarsplassen. Op 14 september pauzeert een Paapje even bij de telpost. Op de 15e vertrekken alle dan foeragerende zwaluwen op één en hetzelfde moment, de Boerenzwaluw blijft dit seizoen behoorlijk achter. Purperreiger, Smelleken, Boomvalk, Vuurgoudhaan en Bonte Vliegenvanger passeren nog in deze decade en de eerste Kolganzen worden gezien. Dit jaar zijn er ook weer enkele trekkende Winterkoningen, iets wat sinds 2017 niet gezien was. Avondtelingen voor Purperreigers zijn op niets uitgelopen: ongevoelig voor onze welwillende aanwezigheid op de Kop van het Land gaven de beesten er om onbegrijpelijke reden de voorkeur aan om zich door onze Kinderdijkse collega's te laten registreren. De 3^e decade begint beloftevol met – eindelijk weer eens – een trekkende Visarend, later gevolgd door een Smelleken en

de eerste Rode Wouw van het seizoen. Smelleken en Boomvalk volgen nog meerdere keren en ook Slechtvalk, Lepelaar en Aalscholver beginnen aan hun reis. Roek, Barmsijs en Bladkoning worden gesignaleerd en in de laatste septemberdagen komt de lijster-, pieper- en vinkentrek voorzichtig op gang. Op het randje van de maand passeren nog een Dwergmeeuw en een Visdief.

De Spreeuw breekt met 592 exx tijdelijk de oplopende trend van de vorige maanden af, ook ten opzichte van de 867 exx in september 2019.

September is wel een goede vlindermaand: Dagpauwoog, Groot Koolwitje en Bont Zandoogje hebben hun topjaar, Klein Koolwitje evenaart bijna 2019, Atalanta is gemiddeld. Op de Neutbank verschijnt op 29 september een Franse Veldwesp, gedetermineerd door Wouter den Boer, die op deze dag zijn oude telpost weer eens opzoekt en met o.a. Smelleken, Boomvalk, Slechtvalk, Roek, Huismus, Appelvink en Barmsijs tevreden huiswaarts kan keren, uiteraard na eerst nog een 'bakkie' op de Grafelijkheidsweg.

Franse Veldwesp. Foto Nijs Stam

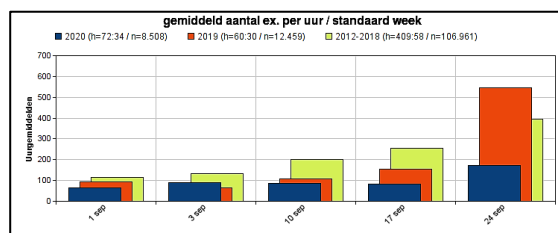
Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

TP-vogels

Zomaar enkele vermeldingen op verschillende dagen: een Zwarte Zwaan, 30 Grote Zilverreiger, 93 Fuut. Naast de in begin september gebruikelijke Buizerd, Boomvalk, Torenvalk, Sperwer, Havik, Zeearend en Visarend is een zeer actieve juveniel Bruine Kiekendief voortdurend op de Tongplaat bezig, een lust voor het oog. Later komen we erachter dat het er misschien wel twee zijn die elkaar afwisselen. Eind september zien we geen Kleine Zilverreigers meer, en de juveniele Zeearend lijkt ook vertrokken. Daarentegen zijn sinds lange tijd weer regelmatig IJsvogels te zien, zelfs biddend boven de Tongplaat.

In september passeren 8.508 vogels en vlinders bij ruim 72 uur tellen op 16 teldagen (2019: 12.449 exx in ruim 60 uur). Een tamelijk armoe-dige septembermaand die op alle fronten achterblijft (grafiek) en waarin weer en wind op het eerste gezicht niet trekbevorderend zijn voor binnenlandposten, de oostelijke posten met hun leuke roofvogeldagen uitgezonderd.

De prachtige Vuurgoudhaan overtreft in najaar 2020 met 19 exx alle vorige topjaren bijna tweemaal. Er blijven er ook na de trek nog wat hangen. Foto Hans Gebuis.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Oktober

Regendagen, regenbuien, (te) harde zuidelijke en westelijke winden en slechts af en toe zon. Daarmee is de herfstachtige 1^e decade van oktober te karakteriseren. Desondanks is er wel redelijk vaak geteld, soms vanuit de kofferbak op de Kop van het Land. Uiteraard valt ook de EuroBirdwatch op 3 oktober volkomen in het water. Het resultaat van de tellingen is navariant: pas op de redelijk droge 10^e oktober vindt de eerste 5.000+ telling plaats.

*EuroBirdwatch 3 oktober 2020, het beeld van een hele ochtend, zowel qua weer als qua vrolijkheid.
De foto is van bezoeker Chris Verwey*

In de 2^e decade is het wisselvalliger: grijze luchten, miezerbuien en zonnige momenten wisselen elkaar af. Halverwege de decade zijn er enkele koudere dagen met noordoostelijke winden. Nijs heeft zijn jaarlijkse uitstapje naar het Zuidveld en er wordt (dus) niet elke dag geteld; er zijn slechts twee 10.000+ dagen.

De 3^e decade wordt gekenmerkt door vrij ruw, wisselvallig weer: mist, zon, vrij krachtige westen- en zuidenwinden, grijze dagen, prachtige wolkenluchten, miezer, regenbuien, het komt allemaal voorbij. Desondanks is er 7 dagen geteld. Soms werd de Neutbank verlaten ten gunste van het boswachter Arie-bankje, 30 meter oostelijker – en in de luwte. De laatste oktoberdag maakt met 12.565 exemplaren nog veel goed voor de maand.

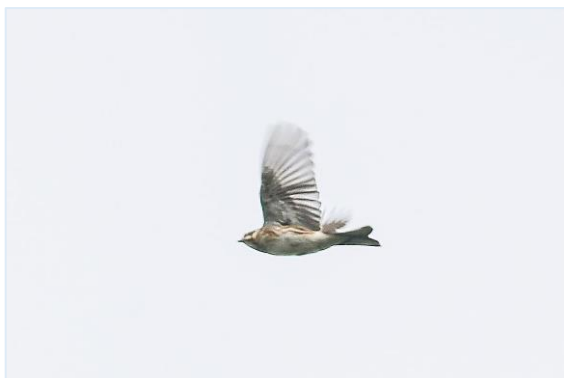
Intussen lijkt eind oktober de invloed van de coronamaatregelen van 14 oktober merkbaar: het aantal besmettingen vlakt af of daalt zelfs misschien iets. De maatschappij zucht er evenwel onder, economisch gezien is het geen pretje, en dat is zacht uitgedrukt. Vooral de hernieuwde sluiting van de horeca hakt erin, met name bij jongeren. De discussie over de informatie houdt aan. Gelukkig zijn alle tellers eind oktober nog gezond. We houden op de telpost onderling afstanden van zeker 1,5m aan, meestal zelfs wat – of aanzienlijk – meer.

Trekvogels

Ondanks de geringe aantallen in de 1^e decade worden er toch wel attractieve soorten gescoord, zoals een Visarend, 3 Smellekens, 1 Boomvalk, een Roek, een Bladkoning, 4 Vuurgoudhaantjes, een Zwarte Roodstaart en een Paapje, 1 Grote Pieper en een IJsgors. Verder passeren de eerste Kol- en Toendrarietganzen, en vermoedelijk de laatste Lepelaars en Kleine Zilverreigers. De Sperwer-, Kieviten-, Goudplevieren-, Houtduiven-, Lijster- en Leeuwerikentrek komt aarzelend op gang.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

De enige IJsgors van het seizoen passeert op 7 oktober. Arjan Loeve weet hem vast te leggen.

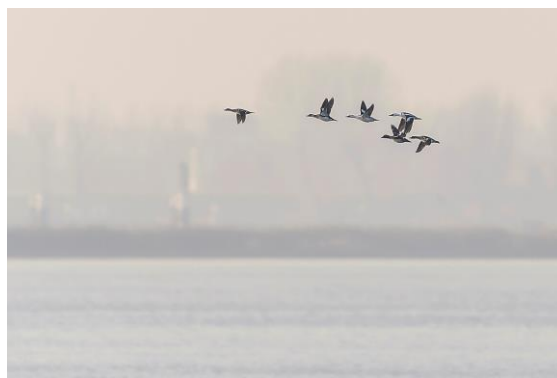
Vinken en Kool- en Pimpelmezen doen het de 1^e decade nog relatief aardig, Graspiepers blijven wat achter. In de 2^e decade stijgen de aantallen trekvogels wel wat, maar hard gaat het niet. Naast de exoot Rode Ibis worden soorten gezien als Bladkoning, Baardman, Buidelmees, Rode Wouw, Geelgors en nu misschien echt de laatste Kleine Zilverreiger, nog een Zwarte Ruiter en vooral veel Goudhaan. Boomleeuwerik doet het goed, Lijster- en Veldleeuwerikentrek is nog benedengemiddeld. Daarbij zij opgemerkt dat Hans op 13 oktober te maken krijgt met grote hoeveelheden lijsters, die alle kanten uitvliegen, waardoor moet worden volstaan met een ruwe schatting. Van de enorme Buizerdtrek op de helft van de decade krijgt de telpost – zoals gebruikelijk – met 111 exx nauwelijks iets mee, maar toch komt de soort daarmee boven het 10-jarig gemiddelde.

In de 3^e decade worden tot 26 oktober Boerenzwaluwen genoteerd. Drie Blauwe Kiekendieven komen (eindelijk) voorbij, Bruine Kiekendief en Sperwer houden nog vol. De eerste en enige Beflijster van het seizoen passeert op 27 oktober. In deze decade doen de Houtduiven het goed, evenals Vinken en Kepen. Lijsters blijven nog wat achter. Er passeren wat Baardmannen, altijd een leuk gezicht. Ook de Goudhaan trekt prima door. Dé toppe van deze decade is het vrouwtje IJseend, weer eens een nieuwe telpostsoort. Op de laatste oktoberdag

zijn we met een flinke ploeg (op gepaste afstand) aanwezig, en dat levert heel leuke vogels op: een Nonnetje, Grote Zaagbek, toch nog een Kleine Zilverreiger, 149 Goudplevier, een Groenpootruiter, Smelleken, 2 Slechtvalken en nog weer forse aantallen Houtduiven, Spreeuwen en Vinken/Kepen, samen met het gewonere spul goed voor 12.565 vogels.

TP-vogels

De ster van de show is in de 1^e en 2^e decade wel de IJsvogel, die regelmatig biddend voor de telpost wordt gezien, maar dat meestal pas dichterbij doet als Hans weggegaan is. Is hier een causale relatie? Er komen ook nog steeds twee Bruine Kieken (1kj en 2/3kj vrouw) regelmatig jagen en veroorzaken een zeearend-achtige paniek onder de pleisterende eenden. De Zeearend zelf laat na 30 september voorlopig verstek gaan, maar komt op 16 oktober weer tevoorschijn. Er worden nog twee Koereigers genoteerd als TP, mogelijk toch ook wel doortrekkers. In de 3^e decade laat de Zeearend zich weer regelmatig zien of horen en zijn er vrijwel elke dag wel Baardmannen ter plaatse. Op 31 oktober wordt zelfs nog een Kleine Karekiet gesignaleerd (door Arjan). De gebruikelijke Grote Zilverreigers, Bruine Kiekendieven, Torenvalken, Cetti's Zangers en Waterrallen worden op 31 oktober nog geflankeerd door wat Brilduikers en een Roodborsttapuit.

Dit najaar blijft het bij één Nonnetje. Archiefphoto Hans Gebuis 2017

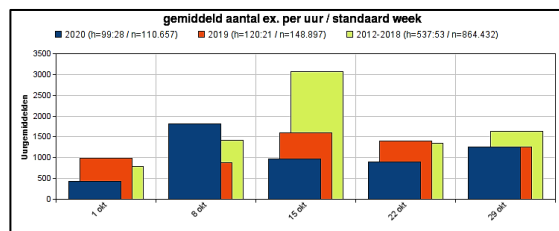
Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Totaal noteren we in oktober 110.657 vogels en vlinders in ruim 99 uur tellen op 22 teldagen. (2019: 148.874 exx in ruim 120 uur).

Eind oktober staat de teller voor het hele seizoen op 222.711 exx. Dat is behoorlijk boven-gemiddeld (183.485 exx) voor de jaren op de Tongplaat, ondanks de misschien toch wat 'schrale' gevoelens.

De grafiek laat een oktobermaand zien die m.u.v. week 2 duidelijk niet optimaal is.

November

Een deel van de prachtige Aalscholvertrek op 20 november. Foto Hans Gebuis

Na twee slechtweerdagen gaat de 1^e decade van start met prachtig herfstweer dat je eigenlijk begin oktober zou verwachten. 's Morgens vroeg liggen de temperaturen tussen 5 en 10°C en is er soms wat grondmist, die echter snel oplost. De meeste dagen is er bij fraaie wolkenpartijen volop zon en worden uiteindelijk temperaturen rond 15°C bereikt. De winden tussen WZW en OZO bereiken niet meer dan Bft3 aan kracht. De aangescherpte coronamaatregelen en het zachte weer doen kennelijk een enorme drang naar buitenlucht ontstaan: in het weekend is de parkeerplaats op de Zuidhaven werkelijk te klein en stijgt het aantal recreanten (meest in groepjes van 2) dat de post passeert meer dan exponentieel. Gelukkig gedragen de meeste mensen zich gedisciplineerd – behalve

dan wat hondenbezitters en mountainbikers, die op deze wijze hun analfabetisme ten aanzien van de desbetreffende en herhaalde borden en duidelijke aanwijzingen niet langer kunnen verbergen – en dat in Dordt! In groter verband lijkt in deze decade een mogelijk tijdelijke kentering ten goede op te treden ten aanzien van het aantal coronabesmettingen.

Het herfstweer van de 2^e decade wordt wisselvalliger: veel buien, hardere winden en perioden met zon. De temperatuur daalt enigszins, maar blijft nog wel vaak boven 10°C. Het is terug te vinden in slechts vier teldagen met betrekkelijk weinig vogels, waarbij dan de laatste op 20 november met een heel zachte WNW-wind toch verrassend nog ruim 2.700 trekvogels oplevert.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

In de 3e decade zet het wisselvallige weer met stevige winden zich voort, zij het dat er nu ook af en toe wat grondmist en oostelijke winden voorkomen en de temperatuur enigszins daalt, soms tot net onder het nulpunt. Wegens persoonlijke omstandigheden wordt er in deze decade slechts één dag geteld.

Trekvogels

De trekvogels stellen het mooie weer kennelijk op prijs. In de 1e decade wordt 7 dagen geteld en het resultaat is ver boven verwachting: niet minder dan 43.809 exx, inclusief een paar vlin-ders, hommels en libellen, staan op 10 november op de teller. Daarbij zijn natuurlijk de nodige ganzen, maar ook de Aalscholver gaat nog lang door en we zien ook leuke groepjes Goudplevier. Zoals enigszins te verwachten, zijn het vooral duiven, Veldleeuwerik, Kramsvogel en Koperwiek die de show domineren. De Holenduif behaalt zelfs een dagrecord met 151 exx op 9 november. De Goudhaan blijft nog lekker doorgaan, maar ook de Merel doet het goed (148 exx op 9 november), De Spreeuw bereikt al in deze decade een hogere eindstand dan in de voorafgaande najaren, zeker inclusief de wolk van ca. 5.000 exx die op 10 november wat later op de ochtend door Hans wordt betrap-t tijdens het oversteken van de rivier bij de Zuidhaven. Het herstel van de Spreeuw – althans op deze telpost – zet zich dus door, een verheugende ontwikkeling. Vink en Keep zijn bijna aan het eind van hun trek-golf. Het toch wat magere najaar qua roofvogels wordt in de 1^e decade enigszins goedge maakt door 1 Havik, 18 Sperwers, 2 Bruine en 1 Blauwe Kiekendief, 5 Bui-zerds en 2 Slechtvalken. Op 9 november pas-seert dan misschien *echt* de laatste Kleine Zilverreiger. Witgat, Zilverplevier, Roek, Grote Pieper, Barmsijs, Kempmaan, Zwarte Mees en Vuurgoudhaan maken de snoepjeslijst compleet. In de 2^e decade is er de aangename ver-rassing van 4 Kleine Zwaan en, op dezelfde 14^e november, 18 Zilverplevier en nóg een Witgat.

Verder blijft het bij het 'gewone spul', totdat op 20 november opnieuw 3 Roeken langskomen en vooral zijn Hans en Nijs op die dag min of meer ademloos getuige van een fantastische groep 300+ Aalscholver, die in het prachtige heldere licht tegen een donkergrijze wolken-achtergrond op de gebruikelijke wijze wolken, belletjes en lijnen vormt – en alles daartus-sen in. Schitterend, die warreling! Op de enige teldag in de 3^e decade komen toch weer enkele Kleine Zwanen langs!

*Het corpus delicti bij de bunker: vrouwtje IJseend.
Foto Hans Gebuis*

TP-vogels

Het eind oktober gearriveerde vrouwtje IJseend blijft tot minstens 18 november op de Tongplaat, waar zij door velen, *waaronder zelfs twee van onze tellers (!)* – **bovenop** de bunker – wordt gefotografeerd.

Verder zijn de gebruikelijke soorten aanwezig zoals o.a. Brilduiker, Dodaars, Waterral, Grote Zilverreiger, Cetti's Zanger, Groene Specht, Ijsvogel, Havik, Sperwer, Buizerd, Torenvalk, Baardman, Goudhaan, Vuurgoudhaan, Roodborsttapuit en de meeuwensoorten.

Eén of meerdere Zearenden laten zich weer wat regelmatig zien. Op 7 november ziet Michel – wie anders? – een Siberische Tjiftjaf. Een niet-schuwe Fazant bezoekt de post op 4 november en het lijkt erop dat we inmiddels een 'huisekster' hebben die ons, geheel niet verle-gen, soms gezelschap houdt bij de Neutbank.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Soms zeer grote aantallen (3-15.000 exx) Kol- en Grauwe Gans vertrekken 's morgens vroeg van de Tongplaat en uit de Dordtse Biesbosch. De TP Bruine Kieken zijn na 7 november niet meer genoteerd, maar een adult vrouwtje Blauwe Kiekendief is waarschijnlijk hun plaats aan het innemen.

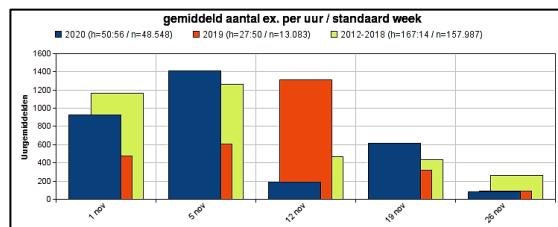
Uiteindelijk tellen we in november 48.548 trekvogels in bijna 51 uur tellen op 12 teldagen met waarneembare trek (2019: 13.083 exx in ruim 27 uur).

December

In de 1^e decade overheerst zachter en kouder herfstweer: af en toe zon, soms een mistdag en wat zwakkere winden uit zuidelijke en oostelijke richtingen. In de 2^e decade verandert dat naar warmer, vaak wat somberder en wisselvalliger weer met nogal wat regenbuien of -dagen en ook weer stevige westelijke en zuidelijke winden. In de 3^e decade is het weer wisselvallig: een matige storm, regendagen en af en toe mooi weer. In deze decade is niet geteld.

Om het beeld voor het nageslacht compleet te maken: op 14 december wordt Nederland voor minimaal 5 weken in een nogal forse lockdown gewikkeld vanwege een verontrustend geachte toename van coronabesmettingen en een gevreesde overbelasting van de medische- en zorgsector. Voor veel mensen levert dit weer nieuwe beperkingen op en winkeliers van zogenaamd niet-essentiële bedrijven zien hun inkomen voorlopig wegvallen. Een en ander levert natuurlijk spanning op met het gebruikelijke koopgedrag rond Kerst en jaarwisseling. Een algeheel vuurwerkverbod voor Oud en Nieuw was al eerder afgekondigd. De maatregelen zelf plus diverse interpretaties van, twijfels over de betrouwbaarheid en relevantie van de achterliggende gegevens, maken het publieke debat er ook niet kalmer op, er hangt polarisatie in de lucht. Op de Tongplaat is het merkbare effect

Daarmee is het de 2e novembermaand voor de telpost ooit (2018: 68.017 exx). Via de grafiek is één en ander mooi te vergelijken met de vorige jaren op de Tongplaat vanaf 2012.

een afname van aantal en groepsgrootte van bezoekende recreanten.

De Avifauna is er!

Op 12 december verschijnt de langverwachte Avifauna van de Biesbosch, een werkelijk fantastisch mooi boek van de hand van medetellers Sander Terlouw en Hans Gebuis en andere lokaal welbekende vogelaars: Albert de Jong, Rob Haan en Reinier Jaquet. Het bevat ook een bijzonder leuk en informatief hoofdstuk over historie en inhoud van de telpost (blz. 40-55). *Een heel mooi lichtpuntje in een jaar dat onder een domper ligt.*

Trekvogels

In de 1^e decade begint de trek uit te doven, hoewel er tijdens drie tellingen nog wel wat aardigs wordt gezien: totaal 12 Kleine Zwanen en ook nog 2 Roeken, twee relatief zeldzame soorten voor de DB. Op de laatste dag van de decade is er helemaal geen trek meer, en het ziet er niet naar uit dat daar nog veel bijkomt – tenzij we nog een 'coldrush' meemaken. In de warmere 2e decade wordt deze trend wel bevestigd. Hoewel we meerdere dagen aanwezig zijn, is er maar één telling genoteerd, en ook dan gaat het maar om een kleine 200 vogels. Ofwel: de trek is voorlopig gestopt!

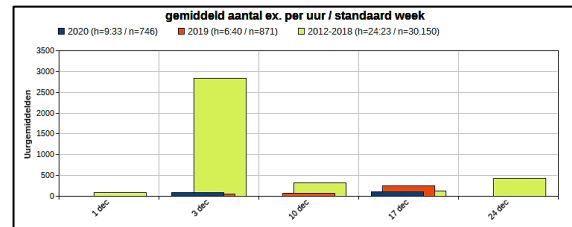
Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

TP-vogels

Zeearend en Bruine Kiekendief laten zich soms nog zien. Bijzonder is de Roerdomp op 5 december, die laag door de Tongplaat vliegt en zich meteen diep in het riet stort onder het toezien van Hans en Nijs.

December 2020 is één van de magerste ooit met 746 vogels bij 9:33 uur tellen op 4 teldagen (2019: 871 exx in bijna 7 uur).

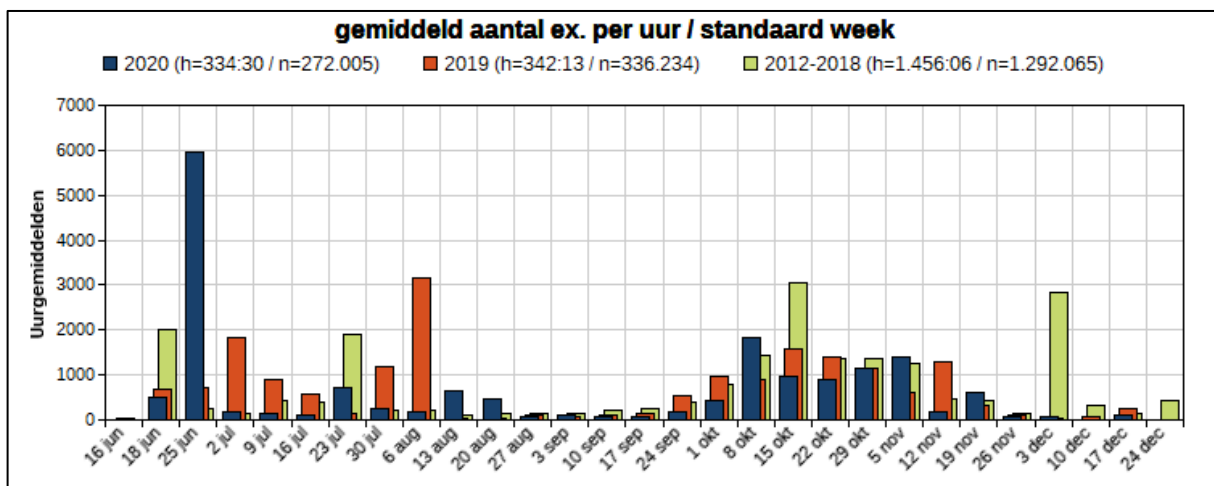

Op 5 december vliegt – o, zeldzaamheid – een Roerdomp over de Tongplaat. Archiefphoto Hans Gebuis

Hele najaar

Afsluitend presenteren we het hele najaar 2020 versus 2019 en 2012-2018 (alle Tongplaat-tellingen) in de grafiek hieronder – en dan is meteen te zien dat 2020 (blauwe staafjes) niet direct een supernajaar is geweest voor

de vogeltrek alhier. Het totaal is 272.005 vogels en vlinders, geteld in 334:30 uur, wat resulteert in een intensiteit van 813 exx/h. Zie verder het soortenoverzicht, de samenvatting en poging tot interpretatie in hoofdstuk 3.

3. Overzicht soorten en soortgroepen

De vogelsoorten worden per soortgroep besproken en vergeleken de telling van 2020 met het gemiddelde over de jaren 2003-2020. De individuele soorten zijn in detail zichtbaar in de tabel waarmee elke paragraaf begint. De kolommen van die tabel bevatten achtereenvolgens de soortnaam, het aantal vogels in 2020, het gemiddelde per najaar en de vergelijking van 2020 met dat gemiddelde, gevolgd door het gemiddelde van de soortgroep.

Ter vergelijking bevatten de laatste twee kolommen nog het totaal per soort door alle jaren

heen, en het jaar met het maximum aantal van die soort.

Als 2020 het beste jaar ooit is voor een soort, is die laatste kolom *geel* gemarkeerd. Als dit 'topjaar' gedeeld is met één of meer andere jaren, is de markering *mintgroen*. Na elke tabel volgt een korte beschouwing.

De laatste paragrafen van dit hoofdstuk vatten een en ander (grafisch) samen en bieden een bescheiden poging tot interpretatie.

Ganzen

Soort	Na- jaar 2020	Gemid- delde 2003-2020	2020 t.o.v. ge- middelde	Groep 2020 t.o.v. gemid- delde	Najaar 2003- 2020	Maximum in jaar
Rosse Fluiteend	0	0,1	0%	85%	1	1 (2018)
Rotgans	0	0,2	0%		3	1 (2011)
Branta-gans spec.	2	0,1	1800%		2	2 (2020)
Grote Canadese Gans	11	22	51%		387	129 (2018)
Brandgans	1.555	2.650	59%		47.699	6.598 (2012)
gans spec.	212	72	294%		1.296	680 (2019)
Soepgans	8	0,4	1800%		8	8 (2020)
Kleine Canadese Gans	0	0,2	0%		4	4 (2010)
Sneeuwgans	0	0,1	0%		1	1 (2006)
Grauwe Gans	1.954	3.679	53%		66.221	8.111 (2009)
rietgans spec.	0	17	0%		309	97 (2005)
Kleine Rietgans	0	9	0%		153	49 (2014)
Toendrarietgans	937	318	294%		5.732	1.333 (2018)
Kolgans	7.141	7.158	100%		128.850	33.897 (2010)
Dwerggans	0	0,1	0%		2	1 (2017)

Buiten de Toendrarietgans en Kolgans loopt de groep als geheel achter, met name de Grauwe Gans, terwijl bijzondere-maar-toch-wel-mogelijke ganzen niet zijn gezien. De twee Branta-specs staan voor waarschijnlijke Rotganzen op

29 september, die we niet zeker konden determineren. Op hoge percentages gans spec en Soepgans – en tegenwoordig ook Grote Canadese Gans – hoef je natuurlijk niet trots te zijn!

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Zwanen

Soort	Najaar 2020	Gemid- delde 2003-2020	2020 t.o.v. ge- middelde	Groep 2020 t.o.v. ge- middelde	Najaar 2003- 2020	Maximum in jaar
Zwarte Zwaan	1	0,9	113%	52%	16	5 (2007)
Knobbelzwaan	30	18	166%		326	79 (2017)
Kleine Zwaan	19	73	26%		1.322	274 (2010)
Wilde Zwaan	0	4,1	0%		74	21 (2019)

Hoewel deze groep als geheel achterblijft, konden we in 2020 wel bovengemiddeld trekkende Knobbelzwanen onderkennen en zijn we toch

verrast door het passeren van weer eens 26 Kleine Zwanen, een opstekertje na de 11 exx van 2019.

Jaar- en zomereenden

Soort	Najaar 2020	Gemid- delde 2003-2020	2020 t.o.v. ge- middelde	Groep 2020 t.o.v. ge- middelde	Najaar 2003- 2020	Maximum in jaar
Nijlgans	183	55	335%	123%	982	183 (2020)
Bergeend	59	31	191%		555	85 (2019)
Casarca	1	3,1	32%		56	12 (2018)
Zomertaling	0	1,6	0%		28	17 (2006)
Slobeend	86	102	85%		1.831	394 (2018)
Krakeend	264	203	130%		3.654	501 (2007)
Smient	853	786	109%		14.139	2.213 (2014)
Wilde Eend	29	122	24%		2.187	383 (2009)
Pijlstaart	313	125	250%		2.252	349 (2017)
Wintertaling	200	166	120%		2.990	1.710 (2017)
Krooneend	0	0,2	0%		3	3 (2012)
Tafeleend	0	6,9	0%		125	31 (2012)
Kuifeend	76	83	92%		1.494	214 (2011)

De neerwaartse trend van deze groep is in 2020 doorbroken. Dit is te danken aan goede herkenbare trek van Nijlgans (topjaar, vooruit dan maar), Bergeend, Pijlstaart en Wintertaling en

vooral aan het dagrecord van 190 zeer hoog vliegende Krakeenden dat Arjan Loeve op de avond van 4 augustus noteert.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Wintereenden

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Eider	0	1,1	0%	158%	20	20 (2003)
IJseend	1	0,1	1800%		1	1 (2020)
Brilduiker	28	13	209%		241	47 (2019)
Nonnetje	1	0,2	450%		4	1 (2020)
Grote Zaagbek	12	11	110%		196	73 (2010)
Middelste Zaagbek	0	0,9	0%		17	4 (2004)

Deze groep is ook in 2020 weer bovengemiddeld, maar iets minder enthousiast dan vorig jaar. Een Nonnetje (man, deze keer) te zien is altijd fijn. Het mooist is natuurlijk de aankomst van het later op de Tongplaat pleisterende

vrouwtje IJseend voor de verbaasde ogen van Hans en Nijs op 29 oktober, uiteraard meteen een dagrecord en het beste jaar ooit voor deze nieuwe telpostsoort. Eider en Middelste Zaagbek zijn in 2020 niet opgemerkt.

Duikers en Futen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Roodkeelduiker	0	0,2	0%	110%	3	2 (2011)
Parelduiker	0	0,2	0%		3	1 (2009)
IJsduiker	0	0,1	0%		1	1 (2008)
Roodhalsfuut	0	0,1	0%		1	1 (2010)
Dodaars	2	0,4	514%		7	4 (2017)
Fuut	4	5,5	73%		99	17 (2018)
Geoorde Fuut	1	0,1	1800%		1	1 (2020)

Twee Dodaars en vier Futen brengen bij alle kargheid deze soortgroep tot bovengemiddelde hoogte. En dan natuurlijk de 'nieuwe' telpostsoort Geoorde Fuut, die – gemakshalve maar vergetend dat we de 4 'TP-exx' van 17 augustus 2018 misschien ook wel als doortrekker hadden moeten noteren – nu ook meteen het

beste jaar en het dagrecord kan claimen. De andere soorten in deze groep, waar – mede in het licht van in de nabijheid pleisterende exemplaren – redelijk alert naar werd uitgezien, zijn helaas niet waargenomen op of bij de telpost.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Reigerachtigen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
flamingo spec.	0	0,1	0%	124%	1	1 (2012)
Zwarte Ooievaar	0	0,5	0%		9	3 (2007)
Ooievaar	8	18	44%		331	129 (2014)
Rode Ibis	1	0,1	1800%		1	1 (2020)
Zwarte Ibis	0	0,1	0%		2	1 (2018)
Lepelaar	165	161	103%		2.894	459 (2018)
Roerdomp	0	0,2	0%		3	1 (2014)
Kwak	0	0,1	0%		1	1 (2017)
Koereiger	15	2,1	711%		38	15 (2020)
Blauwe Reiger	160	264	61%		4.755	963 (2011)
Purperreiger	481	384	125%		6.915	983 (2014)
Grote Zilverreiger	193	119	163%		2.134	265 (2011)
reiger (Ardea) spec.	0	0,3	0%		6	6 (2016)
Kleine Zilverreiger	42	12	362%		209	42 (2020)
Jan-van-gent	0	0,1	0%		1	1 (2005)
Aalscholver	6.574	5.192	127%		93.449	15.443 (2012)

Deze groep, die het in 2019 maar tot 65% van het gemiddelde bracht, leeft in 2020 op. Vermeldenswaard is de exoot Rode Ibis van 11 oktober, die zich ook nog eens laat fotograferen; meteen een dagrecord natuurlijk. Voor de Aalscholver is na de bekende mediaan de hoop al een beetje opgegeven, maar die gaat later in oktober en zelfs in november nog heerlijk trekken (zie boven bij november) en komt alsnog ruim bovengemiddeld uit. Bijzonder is de toename van de Koereiger, waarvan er zelfs 15 genoteerd worden. Ook voor de Kleine Zilverreiger is 2020 (nipt met 1 ex) het beste najaar ooit. Bij een verslag over de DB mag de Purperreiger natuurlijk niet ontbreken. Deze trekt weliswaar bovengemiddeld door, maar het verbleekt toch

wat bij de toppers van 2014 en 2016-2018. Bijna de gehele 'oogst' wordt binnengehaald op de laatste drie avonden van augustus. De avonden daarna is de Kop van het Land nog wel bemand, maar dat levert bijna niets meer op.

Rode Ibis, 11 oktober. Foto Hans Gebuis

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Roofvogels ex valken

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Visarend	4	11	38%	82%	191	29 (2010)
Grijze Wouw	0	0,1	0%		1	1 (2018)
Wespendief	2	4,2	47%		76	11 (2017)
Slangenarend	0	0,1	0%		1	1 (2017)
Sperwer	62	118	53%		2.122	315 (2011)
Havik	1	1,9	53%		34	6 (2011)
Bruine Kiekendief	25	26	95%		472	54 (2010)
Blauwe Kiekendief	5	7,1	70%		128	25 (2011)
Steppekiekendief	0	0,2	0%		4	2 (2015)
Blauwe/Grauwe/Steppekiekendief	0	0,1	0%		1	1 (2018)
Grauwe Kiekendief	0	0,1	0%		2	1 (2009)
Rode Wouw	2	2,5	80%		45	7 (2018)
Zwarte Wouw	0	0,1	0%		1	1 (2016)
Zeearend	2	0,6	360%		10	2 (2020)
Ruigpootbuizerd	0	0,9	0%		16	6 (2011)
Buizerd	145	129	112%		2.327	630 (2011)

Deze groep is dit jaar behoorlijk achtergebleven, vermoedelijk ten gevolge van voor onze telpost relatief ongunstige weersomstandigheden. Opmerkelijk zijn de twee onvolwassen Zeearenden, waarvan één getraceerd kon worden als geboren in de Lepelaarsplassen in 2019: een gedeeld topjaar voor de soort. Helaas kan de DB nauwelijks delen in de landelijke explosie aan Buizerds van de 2e decade van oktober, waarbij de eerste 9 landelijke dagrecords de ene na de andere dag sneuvelen. Uiteindelijk komt het eerste toch weer terecht 'waar het thuishoort': bij Oelemars, een felicitatie waard.

Evenwel brengt dit fenomeen – ondanks de flauwe afspiegeling – op de DB toch de Buizerd boven het langjarig gemiddelde.

Voor de Visarend neemt sterk af, een tendens die al enkele jaren aan de gang is en mogelijk verband houdt met territoriedrag van de succesvolle broedvogels in de Biesbosch. De Wespendief doet het alhier ook niet best in 2020. Veel andere zeldzamer, maar potentiële doortrekkers, zoals de slanke kiekendieven worden in het geheel niet gezien.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Rallen en Kraanvogels

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Waterral	0	0,2	0%	0%	3	3 (2018)
Porseleinhoen	0	0,1	0%		1	1 (2019)
Kraanvogel	0	0,1	0%		2	2 (2007)

Tja, het bekende verhaal. Niks.

Steltlopers plevierachtigen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Scholekster	196	198	99%	46%	3.563	665 (2010)
Kluut	0	0,4	0%		7	3 (2018)
Kievit	3.421	8.310	41%		149.578	24.773 (2012)
Goudplevier	346	141	246%		2.535	520 (2017)
Zilverplevier	19	7,1	267%		128	36 (2018)
Bontbekplevier	6	9,5	63%		171	29 (2015)
Kleine Plevier	0	0,9	0%		17	12 (2006)
Morinelplevier	0	0,3	0%		6	2 (2011)

Deze groep, hoewel nog steeds niet florissant, doet het toch net even beter dan in 2019 met zijn 34% van het langjarig gemiddelde. Dit is vooral te danken aan de mooie, ruim dubbel-gemiddelde doortrek van Goud- en Zilverplevier, terwijl de Kievit – in lijn met de trend van afgelopen jaren – behoorlijk achterblijft en een enorme invloed op het gemiddelde heeft. De Scholekster die nominaal passeert, doet dat voornamelijk (161, 5^e dagrecord) op de avond van 20 juli, gevolgd door nog enkele losse flodders en enkelingen. Dat ligt niet aan de tellers: de Kop van het Land is 's avonds regelmatig bezet. De Bontbekplevier blijft achter, en bijzondere plevieren worden niet gezien.

Scholekster. Archiefphoto Hans Gebuis

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Steltlopers algemeen

Soort	Na- jaar 2020	Gemid- delde 2003-2020	2020 t.o.v. ge- middelde	Groep 2020 t.o.v. ge- middelde	Najaar 2003- 2020	Maximum in jaar
Regenwulp	14	20	71%	129%	354	70 (2010)
Wulp	41	58	71%		1.043	268 (2010)
Rosse Grutto	0	3,4	0%		62	49 (2003)
Grutto	29	56	52%		1.006	297 (2010)
Steenloper	0	0,4	0%		7	6 (2018)
Kanoet	0	0,2	0%		3	1 (2015)
Kemphaan	234	64	366%		1.151	263 (2015)
steltloper spec.	2	1,7	120%		30	12 (2016)
Krombekstrandloper	0	0,2	0%		4	2 (2018)
Drieteenstrandloper	0	0,2	0%		3	3 (2010)
Bonte Strandloper	43	22	198%		390	114 (2014)
Kleine Strandloper	0	1,0	0%		18	13 (2014)
Blonde Ruiter	0	0,1	0%		2	1 (2013)
Houtsnip	0	0,2	0%		3	1 (2008)
Bokje	0	0,3	0%		6	3 (2013)
Watersnip	301	287	105%		5.173	557 (2018)

Gemengde gevoelens bij deze groep: enerzijds komt zij na jaren weer eens boven het gemiddelde. Anderzijds duikelen juist de 'gewoonste gewone steltlopers' – Regenwulp, Wulp en Grutto er zwaar onder – waarschijnlijk niet ten onrechte in verband te brengen met misereabele broedresultaten in de toenemend weidevogelvijandige, stikstofverpeste cultuursteppe die Nederland de laatste decennia aan het worden is.

Gelukkig is er dan nog de Bonte Strandloper – en de Kemphaan, die op de avond van 20 juli een nieuw dagrecord (150 exx) vestigt, waargenomen vanaf de Kop van het Land. De avonderna trekken aldaar nog eens 63 exx door.

Vele andere potentiële doortrekkers uit deze groep worden in 2020 niet waargenomen. En ja, op 120% steltloper spec behoeven we natuurlijk niet trots te zijn.

Watersnip. Foto Hans Gebuis

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Steltlopers ruiterachtigen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Oeverloper	31	14	220%	101%	254	63 (2018)
Witgat	34	23	151%		405	71 (2018)
Tureluur	5	21	24%		373	134 (2007)
Bosruiter	4	3,7	109%		66	24 (2015)
Zwarte Ruiter	5	3,1	164%		55	12 (2013)
Groenpootruiter	16	30	54%		534	225 (2013)

De keerzijde van het positieve steltloper-verhaal: ruiterachtigen deden het de afgelopen jaren stevig bovengemiddeld. In 2020 halen ze maar net het gemiddelde. De oorzaak is niet gemakkelijk te achterhalen. Mogelijk is er een

verband met de hittegolf van 5-18 augustus – redelijk middenin de HDP van deze groep met uitzondering van de Tureluur – in die zin dat het ons als tellers dan uit welbegrepen eigenbelang net even teveel is om te gaan tellen.

Meeuwen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Kokmeeuw	3.961	1.515	262%	240%	27.265	3.961 (2020)
Dwergmeeuw	2	0,5	400%		9	2 (2020)
Zwartkopmeeuw	17	2,6	651%		47	25 (2019)
Stormmeeuw	76	98	77%		1.769	341 (2012)
Grote Mantelmeeuw	41	28	146%		504	90 (2009)
Zilvermeeuw	61	48	128%		857	137 (2006)
Pontische Meeuw	7	0,9	741%		17	7 (2020)
Geelpootmeeuw	13	2,1	616%		38	13 (2020)
Kleine Mantelmeeuw	253	150	168%		2.707	530 (2003)

Meeuwen doen het goed, mede te danken aan de tegenwoordig vroegere seizoenstart: bijvoorbeeld tweederde van de dit jaar nipt met 26 exx 'kampioen' geworden Kokmeeuw passeert in juni-juli. De Zwartkopmeeuw doet dat zelfs uitsluitend in juni. Erg leuk is na jaren weer eens de passage van 2 Dwergmeeuwen, waardoor 2020 het gedeelde beste jaar ooit

voor die soort wordt. De kwalificatie 'topjaar' geldt ook voor Pontische en Geelpootmeeuw. De oorzaak is bekend: het Loeve-effect en de feitelijke regionale toename van deze soorten in de laatste jaren. Ook op andere grote meeuwen zijn we tegenwoordig alerter. De Stormmeeuw laat lang op zich wachten, maar trekt in november-december nog aardig bij.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Sterns

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Lachstern	0	0,1	0%	26%	1	1 (2017)
Reuzenstern	0	0,2	0%		4	1 (2018)
Grote Stern	0	0,8	0%		15	9 (2017)
Dwergstern	0	0,4	0%		8	4 (2017)
Visdief	29	191	15%		3.438	1.420 (2019)
Noordse Stern	1	0,1	1800%		1	1 (2020)
Noordse Stern/Visdief	0	0,1	0%		1	1 (2018)
Witwangstern	6	0,3	1800%		6	6 (2020)
Witvleugelstern	1	0,1	900%		2	1 (2020)
Zwarte Stern	20	24	83%		436	157 (2018)

De sterns, afgelopen jaren samen met de zwaluwen dé succesnummers van de najaarstrek, zijn in 2020 teruggevallen naar de op vijf na laatste positie van alle doortrekkers qua relatie tot het langjarig gemiddelde. De oorzaak is evident: ons *hittegolfverlof* middenin de HDP van de Visdief (654 in 2018; 1.420 in 2019; 29 in 2020), de soort die in deze groep het zwaarst weegt. De trekkende Visdieven zijn er mogelijk wel geweest, maar wij waren er niet, dus we zullen het nooit weten.

Leuk is dan wel dat we op de avond van 10 juli vanaf het Zuidplaatje een Noordse Stern duide-

lijk weten te determineren – nieuwe najaarssoort, dagrecord, hoera! Nog leuker is de passage op 15 augustus van eerst een Witwangstern (gedeeld topjaar met de enige collega uit 2010) en vrij snel daarna die van wel 6 Witwangsterns in drie groepjes, wat meteen weer een beste jaar ooit en een nieuw dagrecord impliceert. Een heel gave ervaring op die dag.

De Zwarte Stern blijft wat achter en de verwachte zeldzamere sterns ‘houden niet meer van ons’ (citaat Hans) in 2020.

*Bis, bis! Deze heerlijke schoonheden toch nóg maar een keer in een verslag.
Witvleugelstern. Archiefphoto Hans Gebuis*

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Jagers

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Middelste Jager	0	0,1	0%	0%	1	1 (2015)
Kleine Jager	0	0,3	0%		6	3 (2017)

Het bekende treurliedje maar weer in 2020.

Duiven

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Holenduif	316	111	284%	157%	2.003	316 (2020)
Houtduif	24.005	15.377	156%		276.787	31.136 (2014)
Zomertortel	0	0,3	0%		5	2 (2007)
Turkse Tortel	8	9,3	86%		168	33 (2008)

Bovengemiddelde, maar niet bovenmatige trek van Houtduiven keurig binnen de alhier gebruikelijke HDP kenmerkt deze groep. Wel steekt de Holenduif er dit jaar met kop en schouders

bovenuit, mede door een dagrecord van 151 exx op 9 november, dat de vorige dagrecords (≤ 53 exx) héél ver achter zich laat. Het pijnlijke ontbreken van de Zomertortel prolongeert.

Koekoeken

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Koekoek	0	1,3	0%	0%	23	5 (2015)

Na een gedeeld beste voorjaar is een trekkende Koekoek in het najaar niet gesignaleerd.

Uilen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Velduil	0	0,2	0%	0%	4	2 (2005)

Dit is inmiddels zo goed als de standaardtabel voor deze soortgroep geworden!

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Spechtachtigen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Draaihals	0	0,1	0%	175%	1	1 (2008)
Kleine Bonte Specht	1	0,6	164%		11	2 (2014)
Grote Bonte Specht	64	33	192%		601	127 (2010)
Zwarte Specht	0	0,2	0%		3	1 (2015)
Groene Specht	0	0,3	0%		6	2 (2016)
Boomklever	0	0,7	0%		13	5 (2010)
Boomkruiper	0	1,8	0%		32	7 (2015)

De laatste twee najaren zien we meer Grote Bonte Spechten trekken dan voorheen. Het aantal van 2020 scheert met maar net -2 exx langs topjaar 2019. En één Kleine Bonte Specht produceert al een indrukwekkende overstijging van het gemiddelde. Dé 'spechtensort' waar iedereen *reikhalzend* naar uitkijkt, is in 2020

niet gesignaleerd. Merkwaardig genoeg is het dagenlang pleisterende exemplaar van eind augustus 2017 nooit als doortrekker, en zelfs niet als TP-vogel genoteerd op trektellen.nl, alleen maar op waarneming.nl. Duidelijk geval van slordigheid onzerzijds. We hebben het nu natuurlijk over de Draaihals.

Valken

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Torenvalk	17	14	119%	113%	258	38 (2010)
Roodpootvalk	0	0,7	0%		13	4 (2011)
Smelleken	11	9,2	119%		166	27 (2010)
Boomvalk	11	8,8	125%		159	24 (2010)
Slechtvalk	6	6,7	89%		121	19 (2018)
valk spec.	0	0,1	0%		1	1 (2019)

De valkengroep heeft het dit jaar dankzij Torenvalk, Smelleken en Boomvalk nog net gered boven het gemiddelde. Lange tijd zag het daar niet naar uit, maar de Torenvalk is in 2020 om onverklaarbare redenen wat later dan gewoon,

en brengt samen met twee Slechtvalken in november de groep tenslotte nog op peil. Ten aanzien van de Roodpootvalk worden onze vorige wensen dit najaar niet gehonoreerd.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Kraaiachtigen

Soort	Najaar 2020	Gemid- delde 2003-2020	2020 t.o.v. ge- middelde	Groep 2020 t.o.v. ge- middelde	Najaar 2003- 2020	Maximum in jaar
Klaapekster	0	0,6	0%	77%	10	2 (2018)
Wielewaal	0	0,3	0%		5	3 (2008)
Gaai	33	372	9%		6.703	2.284 (2019)
Ekster	35	26	136%		463	69 (2019)
Kauw	813	1.060	77%		19.085	3.934 (2012)
Roek	17	5,5	309%		99	17 (2020)
Zwarte Kraai	327	118	277%		2.127	440 (2018)
Raaf	0	0,1	0%		1	1 (2013)
Pestvogel	0	0,9	0%		17	10 (2010)

Tja, als er geen gaaieninvasie is, duikt deze groep natuurlijk onder het gemiddelde, dat mede door die invasies hoger is geworden. De Kauw, met een groot aandeel in deze groep, bepaalt eigenlijk het groepsgemiddelde. Dat kunnen de vele Zwarte Kraaien dan niet meer

helpen. En ook de Roek niet, die zich dit najaar wel op zeven teldagen laat zien en het beste jaar ooit bereikt, zonder evenwel een dagrecord te vestigen. Roeken passeren altijd mooi recht over de telpost en ook niet al te hoog, zodat ze goed te zien zijn.

Mezen

Soort	Najaar 2020	Gemid- delde 2003-2020	2020 t.o.v. ge- middelde	Groep 2020 t.o.v. ge- middelde	Najaar 2003- 2020	Maximum in jaar
Zwarte Mees	2	604	0%	56%	10.863	2.968 (2012)
Matkop	3	4,3	70%		77	13 (2019)
Pimpelmees	852	1.518	56%		27.325	9.195 (2010)
Koolmees	559	512	109%		9.219	2.273 (2012)
Buidelmees	1	2,0	50%		36	5 (2018)
Staartmees	154	187	83%		3.359	1.000 (2008)
Witkopstaartmees	0	1,1	0%		20	20 (2010)
Baardman	48	50	97%		891	221 (2014)

Behalve de Koolmees blijft de groep achter op de helft van 2019. Dispersie van 1kj Pimpelmezen in juni-juli, zoals in 2019, is dit jaar flauwer. De Baardmannen trekken natuurlijk (waarom?) weer horden gelegenhedenfotografen.

Op 12 oktober verraadt een doortrekkende Buidelmees zich vroeg in de morgen door zijn kenmerkende roepje. Witkopstaartmezen zijn misschien wel doorgetrokken, maar niet met zekerheid gedetermineerd.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Leeuweriken

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Boomleeuwerik	31	44	71%	76%	783	176 (2008)
Veldleeuwerik	4.508	5.957	76%		107.223	24.938 (2012)
Strandleeuwerik	0	0,2	0%		3	2 (2012)

Leeuweriken blijven benedengemiddeld. Dat is in overeenstemming met de landelijke trend voor dit jaar. Kennelijk heeft de achteruitgang

als broedvogel in Nederland flinke invloed op de soort als doortrekker, ook al komen noordelijker vogels nog steeds door.

Zwaluwen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Gierzwaluw	81.196	12.362	657%	400%	222.509	81.196 (2020)
Oeverzwaluw	13.038	7.450	175%		134.102	97.884 (2019)
Boerenzwaluw	1.927	3.680	52%		66.233	13.077 (2018)
Boeren- x Huiszwaluw	0	0,7	0%		13	13 (2019)
Huiszwaluw	693	695	100%		12.507	3.580 (2018)

Evenals in vorige jaren zijn de zwaluwen de topers, echter niet in zo groten getale als in 2019. De Boerenzwaluw blijft duidelijk achter, terwijl Oever- en Huiszwaluw het wel goed doen. Toch is van bijvoorbeeld de Oeverzwaluw niet zulke fantastisch duidelijke trek gezien als vorig jaar: slechts op drie dagen komen ze boven de 2.000. Tellen wordt bemoeilijkt door enorme foeragerende groepen boven de Brabantse en Dordtse Biesbosch, waarvan niet met zekerheid is vast te stellen of het dezelfde vogels zijn als die van de vorige dag, of niet. Hetzelfde geldt – later in de tijd – voor de Boeren- en Huiszwaluw. De topper is dit jaar weer de Gierzwaluw, waarvan we al heel vroeg – eind juni en niet helemaal zonder twijfels aangaande dubbeltellingen, zie de opmerkingen bij de telling van 29 juni – eerder de *aankomst* van vele

vogels zien [[Gierzwaluw langs Dordtse Biesbosch strandje NS 2020 06 29 - YouTube](#)] die nog wekenlang pleisterend en foeragerend boven de Biesbosch zullen blijven hangen, dan het *vertrek* naar Afrika. Bij dat vertrek doet zich hetzelfde telprobleem voor als bij de Oever- en Boerenzwaluw, zodat ook hier maar enkele dagen met ondubbelzinnige trek worden genoteerd: 29 juli en 1 augustus.

De laatste twee Gierzwaluwen worden gezien op 31 augustus, de dag waarop we 's avonds 405 Purperreigers zouden tellen. De laatste Boerenzwaluw van dit najaar passeert uitermate laat in het seizoen, op 31 oktober maar liefst.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Kleine zangers

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Fitis	1	0,7	138%	262%	13	7 (2017)
Tjiftjaf	107	43	249%		772	107 (2020)
Tjiftjaf/Fitis	0	16	0%		289	64 (2010)
Bladkoning	2	0,8	257%		14	5 (2017)
Rietzanger	1	0,1	1800%		1	1 (2020)
Kleine Karekiet	2	1,2	171%		21	6 (2017)
Spotvogel	0	0,1	0%		2	2 (2018)
Snor	1	0,1	900%		2	1 (2020)
Zwartkop	1	3,7	27%		66	15 (2010)
Tuinfluitier	1	0,1	900%		2	1 (2020)
Grasmus	1	0,3	360%		5	1 (2020)
Vuurgoudhaan	19	6,3	303%		113	19 (2020)
Goudhaan	410	137	299%		2.467	693 (2010)
Winterkoning	7	1,6	434%		29	22 (2017)

Altijd verrassend, die kleine zangers. De Tjiftjaf heeft zijn beste jaar ooit, net als die ene Rietzanger die voor het eerst in alle jaren trekkend wordt gesignaleerd, plus de Vuurgoudhaan, waarvan we nooit tevoren zoveel exemplaren zagen trekken: 10 exx was het hoogste ooit.

Snor, Tuinfluitier en Grasmus kennen een gedeeld beste jaar, en na de 'uitbarsting' van 2017 zien we voor het eerst weer trekkende Winterkoningen in de tweede helft van september. De groep als geheel doet het zelfs nog iets beter dan in topjaar 2019.

Spreeuwen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Spreeuw	31.054	35.623	87%	87%	641.218	84.662 (2011)

Na de scherpe daling vanaf 2014 lijkt het de Spreeuw weer iets beter te gaan, althans afgaande op de trektellingen op de DB. In 2017 passeren 20.252 exx, in 2018 zijn het er 23.700, gevolgd door 24.727 in 2019 en 31.054 exx in 2020. Daarmee is het langjarig gemiddelde nog niet gehaald, maar is desondanks een gestage

stijging te zien, enigszins in overeenstemming met de landelijke tellingen. Zie voor de achtergronden het artikel over de Spreeuw in het voorlopige Deel II van mijn studie over de telpost: www.stamsolve.nl/vogeltrek.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Lijsters

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Beflijster	1	11	9%	135%	197	41 (2018)
Merel	467	313	149%		5.636	1.083 (2019)
Kramsvogel	8.371	6.151	136%		110.709	19.468 (2010)
Koperwiek	39.455	26.141	151%		470.536	66.125 (2007)
Zanglijster	1.602	4.374	37%		78.737	13.773 (2007)
Grote Lijster	37	43	85%		780	107 (2011)

Prima lijstertrek dit najaar, althans als je Zangen Beflijster tussen haakjes zet. Er waren 33 dagen met Koperwieken en 27 met Kramsvogel.

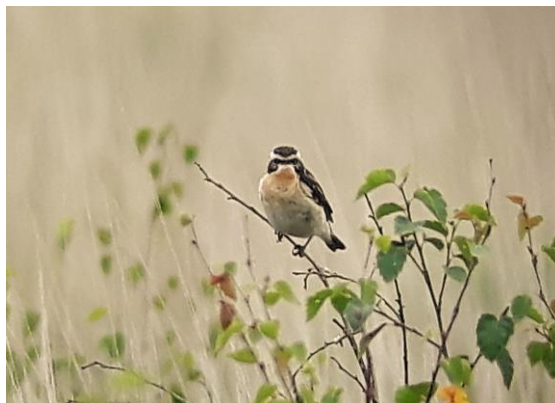
Op 13 oktober is het beeld zó diffuus, dat met een schatting moet worden volstaan. En de Beflijster? Ach ... de Beflijster.

Lijsterachtigen overig

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Roodborst	0	0,8	0%	182%	15	5 (2015)
Bonte Vliegenvanger	2	0,1	1800%		2	2 (2020)
Grauwe Vliegenvanger	0	0,2	0%		3	2 (2005)
Zwarte Roodstaart	1	0,2	600%		3	1 (2020)
Gekraagde Roodstaart	2	0,9	225%		16	4 (2003)
Paapje	2	0,9	225%		16	3 (2008)
Roodborsttapuit	2	0,6	360%		10	2 (2020)
Tapuit	0	1,3	0%		24	4 (2006)

De vogels uit deze groep staan niet als enthousiaste Tongplaatpassanten bekend. Maar er is toch weer een beste jaar/nieuwe najaarssoort via de Bonte Vliegenvanger en een gedeeld beste najaar voor Zwarte Roodstaart – één van de drie ooit – en Roodborsttapuit.

Het in de tabel niet opvallende Paapje mag ook best genoemd worden: er zijn maar zeven najaars met ≥ 2 exx. De Tapuit is op onze telpost sinds 2010 zo goed als hopeloos, waarvan op nieuw akte.

Paapje. Archiefphoto Nijss Stam

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Mussen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2004-2020	Maximum in jaar
Huismus	1	0,9	113%	45%	16	6 (2008)
Ringmus	74	216	34%		3.882	634 (2012)
Heggenmus	47	53	89%		949	122 (2005)

De Ringmus doet het in lijn met voorgaande jaren niet best, de Heggenmus valt, gezien het algemene niveau van 2020 niet tegen.

Een trekkende Huismus op 29 september is ook wel weer eens leuk.

Kwikstaarten

Soort	Na-jaar 2020	Gemiddelde 2004-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Gele Kwikstaart	65	136	48%	93%	2.440	449 (2018)
Grote Gele Kwikstaart	23	36	64%		651	56 (2017)
witte kwikstaart spec.	0	0,1	0%		2	2 (2018)
Witte Kwikstaart	315	262	120%		4.717	460 (2012)

Hoewel de Witte Kwikstaart niet het niveau van 2017-2018 haalt, trekt hij toch bovengemiddeld door.

De andere soorten blijven nogal achter, en een 'verdachte' Witte Kwik is dit jaar niet gezien.

Piepers

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Grote Pieper	2	0,4	450%	62%	8	2 (2020)
Duinpieper	0	0,2	0%		3	1 (2003)
Graspieper	2.600	4.189	62%		75.395	10.352 (2012)
Boompieper	27	26	105%		465	72 (2018)
Roodkeelpieper	0	0,1	0%		1	1 (2009)
Waterpieper	15	23	67%		406	52 (2008)
Waterpieper/Oeverpieper	0	0,4	0%		8	3 (2019)
Oeverpieper	0	0,3	0%		6	2 (2016)

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Een najaar met 2 Grote Piepers is nog niet voorgekomen in de historie van de DB. Buiten de

Boompieper blijven andere piepers achter en meer 'krentjes' uit deze groep zijn niet gezien.

Vink en Keep

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Vink	17.395	33.692	52%	73%	606.454	94.102 (2012)
Vink/Keep	7.903	478	1652%		8.612	7.903 (2020)
Keep	205	803	26%		14.457	3.320 (2003)

Van deze groep hebben we niet zo kunnen genieten als in vele andere jaren. Dat er zoveel Vink/Keep is genoteerd, is te wijten aan 'lui-

heid' van een niet nader te noemen teller, althans deze suggestie heb ik, geloof ik een keer gehoord. Duidelijk generatieconflict!

Vinkachtigen overig

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
Appelvink	11	21	51%	88%	386	61 (2012)
Goudvink	1	4	26%		70	23 (2005)
Noordse (trompet) Goudvink	0	1	0%		19	19 (2005)
Groenling	108	388	28%		6.989	1.459 (2003)
Kneu	365	328	111%		5.903	1.273 (2018)
Grote Barmsijs	0	0,2	0%		3	3 (2005)
barmsijs spec.	27	22	121%		401	99 (2008)
Kleine Barmsijs	2	1,6	124%		29	9 (2011)
Kruisbek	0	38	0%		686	269 (2004)
Putter	143	203	71%		3.650	658 (2004)
Europese Kanarie	0	0,2	0%		3	1 (2014)
Sijs	778	630	124%		11.331	3.116 (2019)

Geen sijzeninvasie dit najaar, dus ook deze soortgroep blijft benedengemiddeld, alhoewel Sijs en Kneu toch wel hun best doen. Leuk is,

dat er wel 13 dagen zijn met passerende barm-sijsen.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Het was niet zo, dat er helemáál geen Sijzen vlogen in 2020. Foto Hans Gebuis 30 september

Gorzen

Soort	Najaar 2020	Gemiddelde 2003-2020	2020 t.o.v. gemiddelde	Groep 2020 t.o.v. gemiddelde	Najaar 2003-2020	Maximum in jaar
IJsgors	1	1,8	56%	85%	32	6 (2010)
Sneeuwgorzen	0	0,2	0%		3	2 (2013)
Geelgorzen	2	1,6	124%		29	5 (2004)
Ortolaan	0	0,3	0%		5	1 (2018)
Rietgorzen	380	445	85%		8.008	1.478 (2014)

Geen Sneeuwgorzen of Ortolaan dit jaar, maar wel 2 Geelgorzen.

De Rietgorzen blijft wat benedengemiddeld, ook vergeleken met de afgelopen drie jaren.

De telpost met landschapsaanduidingen. Foto: Bram van Oosterhout, bewerking Nijs Stam

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

3.1 Samenvatting

In dit hoofdstuk wat grafieken en weetjes ter samenvatting en interpretatie van het bovenstaande.

5^e najaar ooit

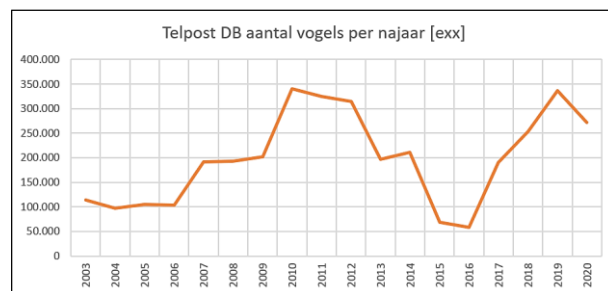
Dit najaar laat weer eens in alle hevigheid zien, hoe weersafhankelijk vogeltrektellingen eigenlijk zijn. Die dominantie blijkt o.a. uit de lage aantallen sterns en ruitachtige steltlopers, meest plausibel toe te schrijven aan de hittegolf in augustus. Het maakt dan niet uit of de bepalende factor bij de (thuisblijvende) tellers ligt of bij de vogels. Het regenachtige weer van eind september en begin oktober doet iets dergelijks met bijvoorbeeld Grote Gele Kwikstaart en Graspieper. En de armoedige decembermaand met slechts 746 vogels heeft zeker ook met ongunstig weer te maken. Zo kunnen we nog even doorgaan: de kruimeltjes van de Buizerdtrek in oktober – ongunstige windrichting, enzovoort.

jaar	[exx]	[exx/h]	[soorten]
2010	340.211	1.179	158
2019	336.010	982	147
2011	324.716	2.020	136
2012	314.264	2.034	130
2020	271.820	813	153

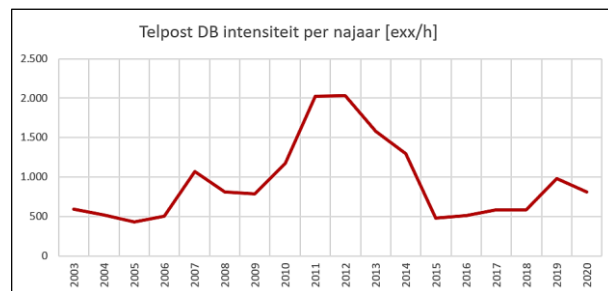
Toch is 2020 qua aantallen nog het 5^e najaar ooit geworden, maar qua intensiteit slechts het 9^e. Qua soorten is het beter en wordt plaats 3 ingenomen. Daarin zitten dan wel wat ‘dubbelingen’ bij zoals Kleine Barmsijs en barmsijs spec, enzovoort, maar aangezien trektellen.nl dit soort zaken altijd als zodanig noteert, kan de vergelijking met andere jaren gewoon gemaakt worden. Alleen moet je dan rekening

houden met het feit dat dit niet het ‘echte’ aantal soorten is – *maar dan ook in geen enkel jaar.*

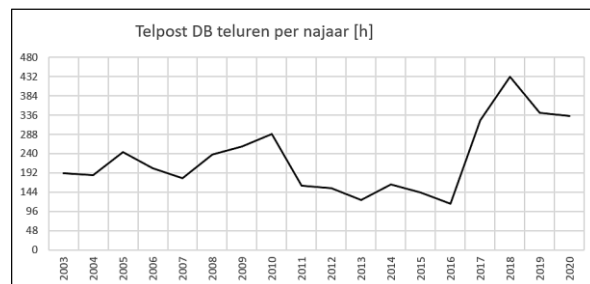
De volgende grafieken illustreren een en ander vanaf de start van de najaarstellingen in 2003.

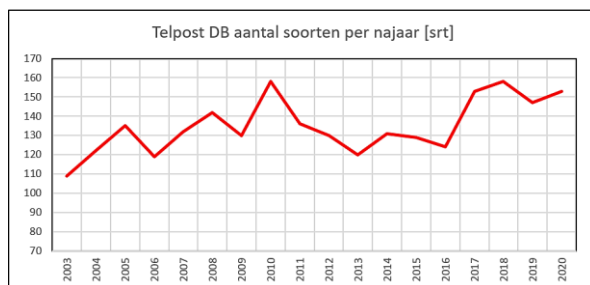
Een kleine terugval na topjaar 2019

Minder teluren en toch een wat lagere intensiteit

De invloed van het weer op de telbereidheid

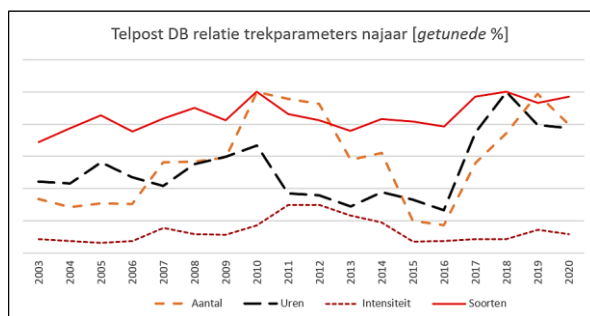
Qua soorten is 2020 een goed jaar

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

Samenhang

Onderstaande grafiek combineert de voorafgaande. De waarden zijn vertaald in procenten van hun maximum. Op die procenten is schaling toegepast, d.w.z. via verschillende versterkingsfactoren konden relevante lijnen wat dichterbij elkaar komen en verstorende lijnen (intensiteit) wat worden onderdrukt.

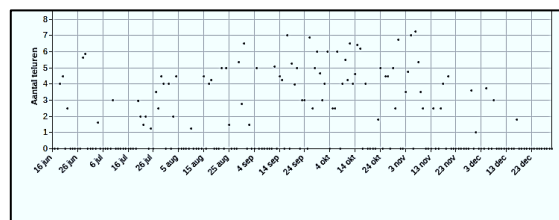

Samenvoeging van de voorgaande grafieken

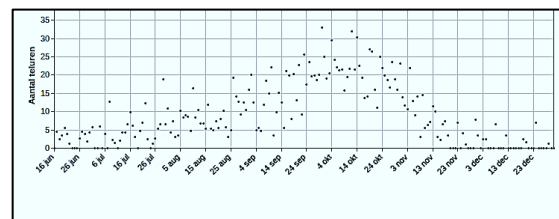
Een soort correlatie tussen teluren (teldagen) en soorten blijft wel zichtbaar. En ook lijkt er een verband te zijn tussen weinig teluren en lage aantallen. Maar daar speelt meteen het vraagstuk van de kip en het ei: telden we weinig omdat er weinig vloog, of is het andersom? Is er een minimum aantal teluren, waaronder de tellingen niet meer representatief zijn? Verder kun je er niet veel uit afleiden, dan dat de

intensiteit van 2011-2014 daarvoor en daarna niet is gehaald.

De invloed van ongunstig weer is wel een beetje af te lezen uit onderstaande grafieken. Hoewel deze niet één op één vergelijkbaar zijn, is af te lezen dat in 2020 de teluren per dag – ook in topmaand oktober – nogal variëren, en pas in november hun hoogtepunt bereiken, terwijl in de voorgaande jaren op de Tongplaat in oktober een duidelijke concentratie optreedt.

In 2020 zijn de langere teldagen verspreid ...

... terwijl ze normaal geconcentreerd zijn in oktober

Vogeltrektepost Dordtse Biesbosch

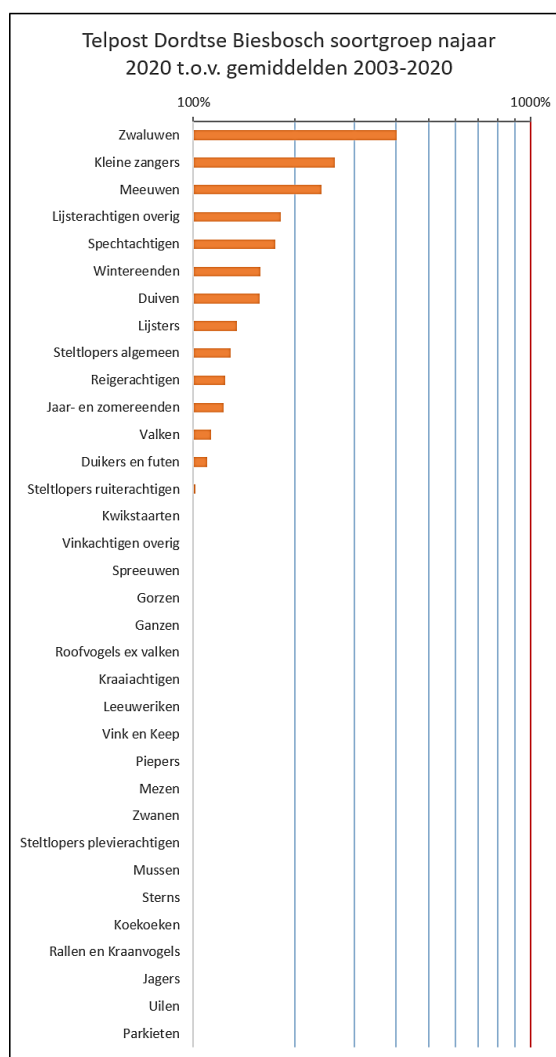
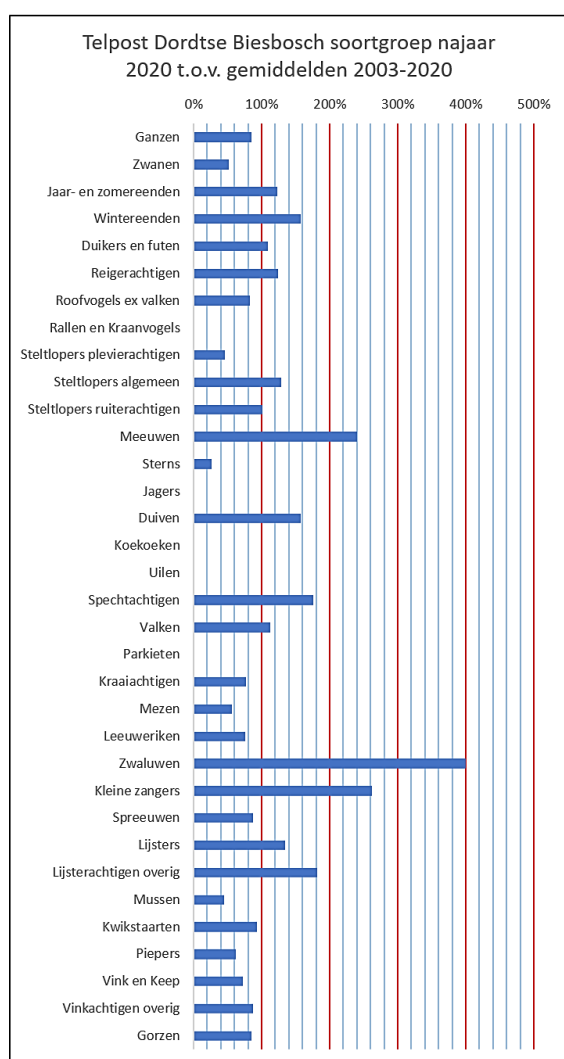
Verslag najaarstellingen 2020

Soortgroep samenvatting

Hieronder het tabellenverhaal van de soortgroepen nog eens grafisch uitgebeeld.

Vanaf de linkse grafiek in semi-taxonomische volgorde is gemakkelijk af te lezen dat zwaluwen, kleine zangers, meeuwen en lijsterachtigen overig het goed hebben gedaan. Voor de minder opvallende staven is het wat lastiger te

zien. Vandaar dat de grafiek rechtsboven dezelfde samenhang nog eens presenteert, maar dan in rangorde, beginnend bij 100% met een logaritmische schaal die de staafjes wat uitrekt. Alle soortgroepen die niet aan het gemiddelde komen, vallen dan meteen af. De mogelijke verklaring is per soortgroep al beschreven in het voorafgaande.

Vogeltrektelpost Dordtse Biesbosch

Verslag najaarstellingen 2020

3.2 Najaarsdagrecords

Naarmate een telpost langer bestaat, lijkt het lastiger te worden om (nog meer) dagrecords te vestigen. Maar de natuur heeft altijd verrassingen, en zo zijn het er in najaar 2020 toch nog weer 20 geworden.

Daarbij moet aangetekend worden, dat het in negen gevallen gaat om 'nieuwe' of 'voorheen

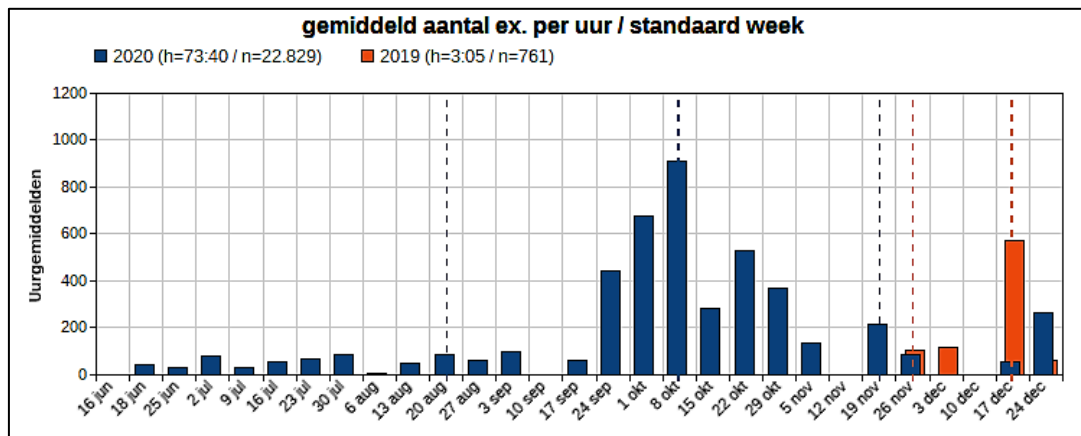
over het hoofd geziene' telpostsoorten, die dus nog geen record hadden staan. En in twee ervan – drie in totaal – zijn het soorten die echt niet leuk zijn: Branta gans spec, Soepgans en Vink/Keep. En dus blijven er slechts 10 echte nieuwe dagrecords over. Het zij zo.

Dagrecord 2020	Aantal	Datum	Vorig dagrecord op datum	Aantal
Branta-gans spec.	2	29 september 2020	---	
Soepgans	8	10 oktober 2020	---	
Krakeend	190	4 augustus 2020	16 september 2018	125
IJseend	1	29 oktober 2020	---	
Geoorde Fuut	1	3 augustus 2020	---	
Rode Ibis	1	11 oktober 2020	---	
Kemphaan	150	20 juli 2020	12 juli 2012	134
Pontische Meeuw	2	1 augustus 2020	13 oktober 2016	1
Noordse Stern	1	10 juli 2020	---	
Witwangstern	6	15 augustus 2020	---	
Witvleugelstern	1	15 augustus 2020	9 oktober 2010	1
Holenduif	151	9 november 2020	14 september 2008	53
Rietzanger	1	24 augustus 2020	---	
Snor	1	29 juni 2020	27 juli 2019	1
Tuinfluiter	1	15 september 2020	2 september 2007	1
Grasmus	1	17 augustus 2020	2 september 2017	1
Vuurgoudhaan	5	8 november 2020	7 oktober 2020	4
Bonte Vliegenvanger	2	19 september 2020	---	
Zwarte Roodstaart	1	3 oktober 2020	23 augustus 2018	1
Vink/Keep	4.297	31 oktober 2020	29 oktober 2020	1.488

4. Telpost Groothoofd (Dordrecht)

Op het Groothoofd wordt in het najaar voornamelijk geteld door Arjan, soms met hulp van Jos. In ruim 73 uren op 44 teldagen of -avonden worden 22.829 vogels genoteerd bij 310 exx/h in 122 soorten, waaronder leuke zoals Zwarte Zee-eend en ook nog eens 225 Purperreigers.

De topper voor deze post is de Koperwiek met bijna 7.000 exx, waaronder mogelijk een *islantica*. 11 Kleine Zwanen mogen er ook zijn. Het Groothoofd deelt eerder in de trekbaan langs Lek en Rijn, dan in die van Waal en Nieuwe Merwede.

5. Telpost Zwaluwse Dijk (Lage Zwaluwe)

We wisten al dat de Zwaluwse Dijk vooral een voorjaartelpost is. De animo om er te tellen is in najaar 2020 beperkt tot één teldag/avond per maand, bijna alle door Adri Clements.

In bijna 10 teluren komen er nog 766 vogels uit, waarvan het opvallendst 57 Purperreigers op maandagavond 31 augustus.

Op een mooie najaarsdag is de wandeling naar de telpost bepaald geen straf!

Foto Nijs Stam 15 september 2020